

CONFERÈNCIA XV ANIVERSARI DE LA COLLA JOVE DE CASTELLERS DE SITGES

Sitges, 18 d'octubre de 2008

Bona tarda. En primer lloc, vull agrair la invitació per compartir aquesta estona en aquesta magnífica ciutat, i sobretot per un motiu com és la celebració d'aquests quinze anys de la Colla Jove de Castellers de Sitges i també per la presentació d'aquest llibre i, en fi, per poder fer unes quantes reflexions en veu alta, algunes de les quals em deuen haver sentit, d'altres potser no tant, però que em fa l'efecte que en aquests moments el món casteller i el país, tal com estem vivint el que està passant, tot plegat, poden ser no sé si interessants, però sí, com a mínim, per fer pensar, que a vegades també es tracta d'això.

Començo.

Si a un casteller se li pregunta què són els castells, n'hi haurà molts –almenys jo diria això– que respondrien que són emoció –emoció– i que, a més, són una part indestruïble de l'ànima de la nació catalana. I aquesta és una de les coses que he dit, he repetit –i, per tant, algú m'ho deu haver sentit–, i penso que no és sobrer repetir-ho, perquè aquesta expressió, aquesta idea té una força increïble, i a més me la crec, va més enllà de la fe, no? Els castells són sentiments, els castells són sentiments personals i nacionals, però els castells són sentiments.

Els castells són emoció, els castells fan país, els castells són poble, i aquest és un valor que no podem menystenir i que hem de valorar en tota la seva mesura. Ho han de fer vostès, els membres de les colles, i també ho han de fer les institucions. Reivindicar el valor i el significat del món casteller és una excel·lent manera de fer cultura i de fer país.

Jo vinc pels quinze anys de la Colla Jove de Castellers de Sitges, però penso que també és important situar-nos en el context. Sitges és una ciutat molt rica des del punt de vista cultural, amb moltes tradicions en diversos àmbits, i Sitges no és una

ciutat que sigui estranya al fet casteller. D'alguna manera, els Castellers de Sitges, el precedent, tenen un paper important en la història del món casteller, fins i tot. Comencen l'any 1970, com vostès saben, a partir del concurs de l'any 70; en Ricard Baqués, que és el seu cap de colla, hi juga un paper especial, i deu mesos després del concurs, el 27 de juliol del 71, es comencen els assajos. És curiós perquè moltes colles han nascut com un part, després de grans esdeveniments.

El 4 de 9 amb folre de la colla Vella de Valls de l'any 81 provoca, al cap d'uns mesos i d'uns pocs anys, el naixement de diverses colles castelleres, no? Concursos han provocat naixement de colles, al cap del temps també, eh? Vull dir que, d'alguna manera, aquest és un factor comú a diverses colles, que potser algú hauria d'analitzar bastant més a fons.

Bé, els inicis dels Castellers de Sitges són com a totes les colles: poca gent; després, a poc a poc, es va incrementant el nombre de components, i hi ha un moment que despunta i, per tant, les coses comencen a funcionar. Per tant, castells a la plaça, la gent s'hi implica, en fi..., d'alguna manera es comença a sentir, al poble, com la seva colla castellera.

Això és en una època molt determinada també de recuperació del que és la cultura tradicional del país i, a més, els Castellers de Sitges en aquell moment formen part d'aquella generació de noves colles castelleres, que no són ni les històriques i tradicionals de sempre, ni les que són més noves després, que neixen justament a partir de la dècada dels vuitanta.

I en aquesta dècada dels 70 recordo que hi havien diverses colles –els Castellers de Ribes, els Castellers de Montmeló, els Brivalls de Cornudella–, colles que, després també, algunes de les quals van desaparèixer, i que, per tant, tenen un paper a jugar en un moment determinat, d'enllaçar una època amb una altra època dels castells. I, per tant, el paper que s'hi juga s'ha de tenir en compte i s'ha de valorar amb una perspectiva històrica. Per això he volgut fer aquesta referència, que em fa l'efecte que és important.

La colla, com vostès saben, després, per motius diversos que no vénen al cas, desapareix, però l'esperit, la llavor no desapareix. L'any 1993 la Colla Jove reprèn la tradició castellera de la ciutat i, d'alguna manera, m'atreveixo a dir que fa seva

l'herència d'aquella primera colla, d'aquell precedent casteller que la ciutat havia tingut.

A partir d'aquí, vostès coneixen millor que jo la història, però el que és evident és que els castells que es van assolint, la progressió de la colla, fins a aconseguir el 4 de 8, doncs, forma un currículum, un currículum que jo penso que ha situat Sitges amb mèrits propis, amb nom propi –amb negreta, si vostès ho volen, amb majúscules– al mapa casteller, que és un mapa que, a més, com vostès saben, també ha crescut i que després en parlarem.

Bé, situada la cosa, anem més enllà. Jo crec que els darrers vint-i-cinc, trenta anys, més o menys, de la història castellera han obert la porta al que se n'ha dit l'època d'or –alguns heu parlat de l'època d'or dels castells. Jo crec que, més que d'època o segona època d'or, del que hauríem de parlar més aviat és de l'època moderna dels castells. I per què època moderna? Perquè en el fons, en tots aquests anys, els darrers anys, el que ha passat és que s'ha modernitzat la manera de fer castells, s'han fet coses noves i diferents.

M'explico: es reinventen els folres, s'inventen les manilles, els pilars agafen un protagonisme del tot diferent del que tenien no fa massa anys. Es treu pes dels castells; aquells tòpics dels grans, segons els quals els castells com més pesaven i més espai ocupaven més bons eren, queda absolutament..., en aquests moments, en fi, no tenen ni cap ni peus.

Cada vegada es va a més i es va més amunt, les dues coses. Cada vegada hi ha una preparació física més acurada, fins i tot el concepte mateix de preparació física jo penso que evoluciona amb el temps, i també penso que hi ha una preparació mental diferent. Es plantegen els castells d'una altra manera.

Un altre factor, que després en parlaré més en concret, és que la dona s'incorpora al món casteller i hi juga un paper fonamental, rellevant, imprescindible. L'any 81, quan la Colla Vella descarrega el 4 de 9 amb folre, en aquella estructura, en aquell castell no hi havia ni una dona, ni una, zero. Avui qualsevol castell que es faci, és igual, de qualsevol colla, és impensable sense una dona, és impensable! I després en parlarem més en concret, però em fa l'efecte que també és un dels elements que ha servit per modernitzar els castells.

Neixen i reneixen colles, i això vostès ho coneixen bé, i per tant tots plegats penso que hem escrit –i ho dic en primer persona del plural, perquè també me’n sento particip, com vostès– tota aquesta història d’aquests darrers anys, que és una història important per a la cultura del país, no?

Catalunya ha sofert com una mena de *boom* del món casteller, un *boom* que s’ha estès fins i tot pels Països Catalans. I encara que sembli estrany el que diré ara, els pugui sonar una mica, en fi, “quina ximpleria que diu aquest ara”, el que diré és cert. S’han fet aquests anys els millors castells de tota la història de la humanitat, de tots els temps, de tots els llocs del món. “–Home, això que dius té trampa!”, trampa relativa. Aquesta és una afirmació absolutament científica. I, per tant, també sapiguem-ho valorar des d’aquest punt de vista.

A més, no hi ha una colla que dius..., en fi, només una colla, no, no. Hi han diverses colles que estan al capdavant –n’hi ha una que últimament s’hi ha acostumat a estar al capdavant, no?–, però en general hi han diverses colles que estan al davant, i altres colles que empenyen per darrere. I, per tant, penso que tot plegat acaba formant un univers, un equilibri prou interessant pel que fa referència, hi insisteixo, a un concepte més global, que és la cultura del país.

També penso que s’ha de valorar moltíssim l’empenta i l’esforç que tots plegats hi posem –tots plegats, vull dir les colles, però també les persones, que són les principals protagonistes de tot això. Això també és el que fa créixer el món casteller.

Per tant, hi ha tot un seguit d’elements que jo penso que són prou interessants per reflexionar.

Encara un altre, i aquest suposo que és més conflictiu o més polèmic, si més no. Jo seré molt sincer, i sóc conscient que, amb la sinceritat, a vegades provoques que algú digui: “Home, t’has passat, no?”, però, en fi, jo penso que és així, el que diré ho crec. Al món casteller hi ha un factor també que ha evolucionat i que, per mi, és molt important, que és la competitivitat. Jo crec que la competitivitat és un valor positiu dels castells. I algú em pot dir: “Quina bestiesa que acabes de dir, no?” Doncs bé, potser sí, però jo crec que la competitivitat és innata al món dels castells.

Si hi han dues colles en una plaça, i si aquestes colles, a més, són del mateix poble o de pobles propers, alguns en diuen rivalitat, jo en dic competitivitat directament. I penso que és un factor que hem de tenir en compte, perquè també penso que aquesta competitivitat ens esperona per assolir objectius, ens ajuda, moltes vegades, a seguir endavant i ens dóna aquest punt d'orgull i aquest punt d'ambició que és indispensable per seguir progressant.

Insisteixo que en això s'hi pot estar d'acord o no, però sí que crec que és important fer aquesta reflexió.

Vaig més enllà, intento endinsar-me encara una miqueta més en el món dels castells, tenint clar aquest concepte, que és que hem viscut els millors anys de les colles castelleres no tan sols pels castells que s'han assolit, pels castells que s'han fet, que s'han carregat i descarregat, i pel camí en relació amb aquesta modernitat dels castells com a manifestació cultural, sinó també, i sobretot, per la implicació i l'arrelament social que el fet casteller ha estat capaç d'assolir.

També els diré una altra cosa –i ho dic amb tota la convicció–: jo crec que encara no hem arribat a dalt de tot. Crec, sincerament, que encara hem de viure moments brillants, únics i irrepetibles, moments emocionants a les diverses places castelleres. Crec que encara n'hi haurà més i que anirem a més. També ho explicaré.

De tota manera, només cal pensar i fer referència al darrer concurs per veure quines actuacions, quins castells es van fer i, en fi..., veiem que la cosa va tirant. Falta Santa Úrsula, falta l'1 de novembre, falta la diada de Minyons, falten moltes diades encara, aquesta serà una gran temporada...

Mesos enrere la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya va fer un estudi jo penso que molt interessant, un estudi que demostrava que el món casteller – que sempre hi han aquestes veus de fons, aquesta mena de remor de crisi permanent, i que, tot i que, hi ha també o s'han instal·lat en determinats àmbits missatges en negatiu de la festa–..., doncs bé, l'estudi aquest el que deia en el fons és que el món casteller gaudeix de bona salut. I, sincerament, penso que és una bona notícia, perquè, a més, estava argumentat.

Una conclusió... Per exemple..., possiblement la principal conclusió: el 12,2 per cent de la població de Catalunya afirma que els agradaria formar part d'una colla castellera –el 12,2 per cent. Per tant, si fem números i fem una mica de ciència-ficció, a Catalunya hi hauria d'haver en aquests moments aproximadament entre uns 800.000 castellers i castelleres, no? Quasi res, no?, 800.000 castellers i castelleres. Poca broma!

Bé, és evidentment que no és així, fins i tot penso que això és impossible que sigui així, i a més, això els ho diu un polític, les enquestes sempre són relatives, sempre són relatives i s'han de llegir amb molta cura.

Però el que és evident és que aquesta conclusió, aquesta dada de l'enquesta, el que demostra és que hi ha una tendència, una tendència a un potencial de creixement i d'adhesió entre la població del país que és enorme. I jo crec que encara fa una altra cosa que també és important, que és que trenca amb la idea que els castells només són d'uns quants. Les sardanes són de tots, però els castells només són d'uns quants. Doncs no. Els castells són tant de tots com les sardanes. I em fa l'efecte que això, en la cultura del nostre país, és important que també vagi arrelant i que es vagi deixant clar.

Per tant, amb tot això, el que està clar és que, per una banda, hi ha un reconeixement d'aquesta activitat cultural de referència per part de la població de Catalunya, per la seva història, pel nombre de colles, pels castells que s'han assolit, per les temporades brillants que s'han fet, que es fan i que es faran, però també vol dir –i ara deixin-me utilitzar una terminologia potser no habitual al món cultural, però molt important, també vol dir que hi ha mercat.

Aquesta dada, a més, confirma un fet que tots els que formem, que formen part d'una colla sabem amb certesa, i és que els castells tenen una gran capacitat transformadora i que, a més, actuen com un agent important de dinamització i de cohesió social.

I és justament aquesta visió dinàmica, aquesta visió, penso, permanentment renovadora, aquest plantejament de reptes comuns constants, el que ha permès superar aquella visió més essencialista i estancada del que a vegades es consideraven els castells, però també, per extensió, la cultura popular.

Deixin-me aturar ara en alguns TÒPICS que sovint acompanyen els castells. I m'hi aturaré amb la intenció de desmuntar-los directament i amb la voluntat, si m'ho permeten dir així, d'evitar que es continuïn propagant, perquè em fa l'efecte que també hi ha un moment que les coses ja s'haurien d'anar fixant.

El primer –recupero la primera pregunta que els feia–, **què són els castells? Són una afició, un esport, una manifestació cultural?** Aquest debat sobre si els castells són un esport o no són un esport és etern a casa nostra, no? Bé, els castells són cultura, els castells no són cap esport. Els castells són cultura. És cert, és cert que la forma física és necessària, és indispensable, és cert, i és cert que els castells evolucionen i que cada cop la forma física és més important, això no ho nego en cap cas, però els castells són cultura.

Encara diria més. Jo crec que l'evolució dels castells, com deia abans, i l'etapa formidable que estem vivint, o que hem viscut, és deguda, entre altres coses, a una forma física dels castellers important, i a una tècnica que té cura d'aquest component físic.

Però els castells són cultura i els castells són emoció. Els castells no es poden entendre sense festa, i la festa, per definició, és cultura. Els castells, per exemple, es fan amb música i, a més, una música específica, la música tradicional. Els castells responen a un imaginari col·lectiu que, d'altra banda, és molt ric al nostre país. Els castells són cultura, i a més són de la millor cultura que es fa en aquest país.

Posaré un altre exemple. Ningú no discutirà que la dansa que es fa al Teatre del Liceu és cultura, a ningú no se li acudirà dir que la dansa que es fa al Teatre del Liceu és esport, oi que no? Bé, una ballarina o un ballarí professional ha de tenir una forma física perfecta, gairebé més que un esportista d'elit. Per tant, en la dansa la forma física té un paper fonamental, però la dansa és cultura, essencialment la dansa és cultura. Doncs bé, els castells són cultura. Per tant, primer tòpic: els castells no són esport, els castells són cultura.

Segon tòpic. N'he anat parlant a estonetes, ho he deixat caure un parell de vegades, però ara afrontem-ho directament. Pregunta: **hi ha crisi al món**

casteller?, amenaça de crisi al món casteller? No, per descomptat que no. Les xifres de l'enquesta de què parlava fa uns moments em penso que ho deixen clar. El nombre de colles ha crescut d'una manera importantíssima i, a més, el fet casteller ha crescut a tot el Principat, en territoris que no són gens habituals ni eren gens habituals en el que era la zona castellera tradicional, el que era l'imaginari casteller, experiències molt positives a les Illes Balears, experiències més difícils de qualificar a la Catalunya Nord, algun tímid intent al País Valencià, tot i que al País Valencià hi ha una tradició de muixerangues, que penso que vindria a ser l'equivalent dels castells, que també té un moment important interessant, i fins i tot amb experiències reeixides a Xile i algun intent a l'Argentina. Per tant, tot això són símptomes que el món casteller està com mai.

Que han canviat coses? És veritat, però el món casteller està com mai, i si no, torno al darrer concurs. Si a un casteller de l'any 70, de l'any 80, fins i tot de l'any 90 del segle passat li haguessin dit: "La colla guanyadora del concurs de l'any 2008 farà el 4 de 9 net, el 2 de 8 net, el pilar de 8 amb folre i manilles, el 5 de 9 amb folre...", hauria dit: "Tu has begut! Què t'has pensat?!" Doncs això passa. Per tant, el món casteller no està en crisi, està millor que mai, el que passa és que ens ho hem de creure.

I dic que ens ho hem de creure perquè moltes vegades el mateix dubte prové de les mateixes colles, prové del mateix món casteller: "Quan aguantarem?, quan vindrà la davallada?", hi ha aquest punt de pessimisme que potser de vegades s'encomana massa i que hauríem de començar a trencar.

Abans deia que és cert que passen coses, i és així. Passen coses i possiblement aquest fet que passin coses afecta aquest tòpic de la crisi, però passen coses que en el fons jo penso que posen un cert ordre al món casteller. Es produeixen canvis, ens adaptem a noves realitats, i per tant és possible, i fins i tot en algun cas pot ser fàcil, que alguna colla desaparegui, i també pot ser que en surtin de noves. Mireu, a Guissona hi ha una colla nova, els Margeners de Guissona, qui ens ho havia de dir, no?, a Guissona! Doncs bé, i els Castellans de Lleida, que no tenen res a veure amb la geografia castellera tradicional, al darrer concurs van fer un paperàs. Bé, doncs és així, no?

Per tant, tot això que passa –colla que desapareix, colla que apareix– s’ha de viure com un procés natural que forma part d’aquesta reordenació del mapa casteller a Catalunya. Però fixeu-vos que forma part d’una reordenació que es fa a partir d’un creixement molt important; és a dir, hem assentat una gran base territorialment, amb uns nuclis molt potents, però, a més, això ara el que s’ha de fer és mantenir, i és evident que quan es manté hi han coses que puguen, coses que baixen, moments que hi pot haver una certa crisi, però el que és evident és que, en aquest sentit –i reprenc un tema que abans havia esmentat–, jo crec que és un altre dels elements que és absolutament revolucionari en el món dels castells, que és el paper de les dones. I ho afirmo –ho he dit abans i ho torno a dir ara–: els castells que es fan avui es fan gràcies a les dones, sense les dones no es farien aquests castells. Per què? Per molts motius, per molts motius, per factors de tota mena. Jo penso que les dones són més fortes –i no estic parlant de força física–, les dones són més àgils i les dones són més valentes. I fixeu-vos amb els poms de dalt dels grans castells que es fan avui, feu una estadística ràpida.

Doncs bé, quan la dona ha entrat al món dels castells, els castells han guanyat una qualitat extraordinària, i jo penso que de vegades no en som prou conscients ni ho valorem en la seva justa mesura.

Més elements. Fa uns quants anys, quan per exemple dues de les dites “colles grans” –i ja no us dic si eren de la mateixa població– es trobaven a la plaça, a la mateixa plaça, el fet que un casteller d’una colla es posés a la pinya de l’altre era un pecat gairebé mortal. Aquell casteller podia ser pràcticament expulsat de la seva colla, i si no, havia d’agafar el camí de l’exili casteller. No estic exagerant, això era així.

Doncs bé, comencen a aparèixer colles que justament el que fan es posar-se a la pinya dels altres, i també és veritat que a les colles grans no deixa d’haver-hi una certa crítica, en fi, s’ho miren per damunt de l’espatlla, és allò que diuen: “És clar, com que no poden...”

Jo tinc una anècdota, recordo que era un Onze de Setembre, a Cambrils, l’any 93, em sembla que era. Jo era cap de colla..., no, no era cap de colla, però portava la canalla dels Xiquets de Reus i teníem el 4 de 8 a punt ja, no l’havíem fet encara

aquell any, i coincidíem amb la Colla Vella dels Xiquets de Valls. Jo me'n vaig anar a veure el responsable de la Colla Vella, li vaig dir: “–Escolta, que tenim el 4 de 8, que necessitarem un cop de mà”, amb tota la meva innocència, eh? I el de la Colla Vella em va dir: “–Home, i tant!, no caldria sinó”. Surten ells, fan el 4 de 8, que no tenen intenció de fer-lo, tots nosaltres a la pinya, i aleshores va ser el nostre torn, comencem a muntar el castell i de la Vella eren tres –un, dos i tres, a la nostra pinya–, i no érem rivals ni res, eh?, però era aquest esperit de superioritat.

A l'últim concurs, no sé quants de la meva colla, no sé quants, van anar amb els de la Colla Vella a assajar dos dies i a fer castells amb els de la Colla Vella, i els de la Colla Vella van venir a assajar amb els de la meva colla. Si algun d'aquells dels anys 90 aixequés el cap..., com canvien les coses!

Doncs, justament l'anècdota serveix per il·lustrar això, que les colles s'han d'ajudar. És a dir, s'ha acabat l'època aquesta..., potser hi ha una colla que ho pot fer això, però s'ha acabat, s'ha acabat l'època que jo tot sol sóc suficient per a tot. No, justament pots ser suficient de manera puntual en un moment determinat, però per mantenir una trajectòria, no.

I aquí és on hi ha tot un seguit d'aliances que s'estan establint al món casteller que són francament interessants, i si són ben fetes són més positives i productives. I això no és culpa de les colles grans, això s'ha fet malgrat les colles grans. Això justament és gràcies a aquest creixement i a aquesta nova manera d'entendre els castells que potser les “colles mitjanes” han aportat.

Per tant, l'evolució en aquesta ajuda de les mateixes colles jo crec que també ajuda en aquest concepte de trencar aquest tòpic de la crisi. Al final, penseu que hi han poques activitats, poques activitats humanes que requereixin tanta disciplina i tanta col·laboració com la construcció de castells, i, en fi, en això estem.

Tercer tòpic –i aquest li agradarà especialment al Santi, els castells i els mitjans de comunicació. Ara aquí jo no faré cap constatació ni cap afirmació rotunda, ni cap acusació oberta, perquè se'm podria girar en contra, entre altres coses, però sí que és cert que hi ha una sensació generalitzada al món casteller que els mitjans de comunicació, en general –i quan parlem en general jo em refereixo

sobretot als d'àmbit nacional, molt diferent són els mitjans locals, que tenen tota una altra dimensió, res a veure—, **els mitjans de comunicació d'àmbit nacional no acaben de trobar la manera de tractar adequadament el món casteller**. És evident que també ha evolucionat, i ara avui agafes el dilluns els diaris i normalment trobes la crònica casteller amb prou garanties.

Però, bé, no sé si entre els que diuen que tot és un desastre i els que diuen que tot és perfecte hi ha un terme mig. Segurament que, com tot, hi deu haver un terme mig, depèn de com es mirin les coses. Però que es podria avançar més, segur; segur que es podria avançar més i s'ha d'avançar més, no?

Quan es retransmeten diades castelleres per TV3, els *shares*, els nivells d'audiència, són relativament bons, i això que no s'ha trobat la fórmula de retransmetre bé les diades castelleres; és avorrit. Un castell costa i s'hi hauria d'esforçar i s'hi hauria d'esforçar bastant més. Jo penso que hi ha maneres de fer-ho, però no em dedico a aquest ram, però crec que hi hauria... El fet és que s'ha fet un programa de castells nou, *Quarts de nou*, i que això ha obert també les perspectives, no? Però les audiències, malgrat no estar i no haver trobat la manera feliç de fer-ho, són superiors a determinats esports que us en faríeu creus. És a dir, esports que sembla que siguin majoritaris, doncs els castells es veuen més que aquests esports. Per tant, això és una realitat. I a mi em continua faltant aquest punt de compromís, aquest puntet més de compromís dels mitjans públics i de les empreses privades de comunicació amb el món dels castells.

Que s'han mogut coses? Certament, el fet de tenir la revista "Castells" ja és de per si un avantatge increïble, i això que no existia fa uns anys. Ara és una referència, és un punt d'unió i jo crec que està molt bé. I també tinc la sensació que a TV3 s'estan movent coses, que a la Corporació s'estan movent coses en aquest sentit. I que es comença a entendre que els castells, per la competitivitat que deia abans, perquè la competitivitat és el més televisiu que hi ha, d'altra banda, pel que representen, pel que són en relació amb la cultura catalana, per la seva extensió territorial, poden tenir una expressió televisiva molt potent. Falta trobar-la, però, és clar, s'ha de començar a treballar. I això és fàcil? No, no és fàcil. Jo crec que totes aquestes coses també obligarien que les colles fessin algunes reflexions, i això al món casteller no és gens, gens fàcil.

També estic convençut que si les colles fossin conscients de tot això haurien de facilitar més les coses i haurien d'assumir alguns canvis que ho fessin molt més fàcil tot plegat. És clar, això és un debat complicat i que representa, a més, revisar alguns dels sagrats costums que no es poden tocar del món casteller. Però bé, si es pogués fer una reflexió profunda, serena i un debat tranquil, segurament que algunes de les coses que es fan es podrien canviar i segurament que aquestes coses afavoririen molt més la simpatia de la gent que veu els castells –no dels que hi participa, sinó que veu els castells, que també són molt importants– i també el tractament en l'àmbit dels mitjans de comunicació. En qualsevol cas, deixo aquí la reflexió, la deixo oberta, i em fa l'efecte que el tòpic dels mitjans de comunicació és cert, però no es culpa dels mitjans de comunicació, o en tot cas no és responsabilitat única dels mitjans de comunicació. Les colles aquí han de fer l'esforç també d'evolucionar en aquesta direcció.

Tres tòpics que donen pas, en aquesta conferència, a tres elements del fet casteller que, per mi, són les tres claus més i

importants per interpretar l'avenç que ha tingut aquests darrers anys i que l'emmarcaran en el futur, o sigui en el que és el segle XXI.

Aquests tres elements són: **IDENTITAT, INTEGRACIÓ I EMOCIÓ**. Anem a pams.

Identitat. Crec, sincerament, que els castells, al llarg del temps, han manifestat desacomplexadament i de manera natural la seva catalanitat. És cert que en alguns capítols de la història, que ara ja quasi que no ens en recordem –els més joves ni deuen saber de què parlo–, van ser utilitzats interessadament, els castells, però, bé, això, com que ja és història i ningú no se'n recorda, no passa res.

Però això és l'excepció. La norma és que els castells, d'entrada, són catalans, és una mostra desacomplexada de catalanitat. I en aquests moments també els castells són un element claríssim de representació de la identitat de la nostra nació, i ho són, fixeuvos-hi, a partir de valors positius: esforç, treball en equip, solidaritat, força, enginy, habilitat... I tot això, que són aquests valors positius, fa que la gent s'hi approximi. Se'n vol sentir a parlar, i per tant és senzill, és fàcil que els castells generin adhesió i, a més, ho afirmo amb contundència i rotunditat, perquè m'ho crec també. No ens trobem, en cap cas, davant la disjuntiva tradició

o innovació, com si fossin coses contradictòries. Es tracta, simplement, de mantenir i incorporar el millor de totes dues coses, de la tradició i de la innovació.

Segon element: **integració**. Els castells han estat –i penso que això mai no ens ho agrairà prou ningú– un dels elements d'integració de gent que ha vingut de fora del país al llarg dels anys i que, a més, gràcies als castells han après a estimar Catalunya. Això és un fet extraordinari, extraordinari! I això forma part, d'alguna manera, de la idiosincràsia, de l'ADN dels castells. En fi, des dels anys seixanta fins ara, del segle passat fins ara, hi ha hagut un procés constant d'integració de persones al país, a la societat, a la seva ciutat, gràcies a les colles castelleres. I això mai ningú no ho agrairà prou, de debò. És un fet extraordinari.

I justament en aquests moments aquest és un factor decisiu de futur, un factor que garanteix futur. A Catalunya en pocs anys –en pocs anys vull dir set, vuit, deu anys màxim– hem passat dels famosos “Som 6 milions” al “Som set milions i mig”. És a dir, en set, vuit, deu anys ha crescut un 25 per cent la nostra població. Això, qualsevol societat és un fet que ha de poder pair i ho ha de poder fer bé, perquè, si no, genera conflicte. I Catalunya, que sempre ha fet un valor de la cohesió social i la convivència, és un país especialment motivat per fer això, però, és clar, un 25 per cent és molt, i és molt complicat.

Doncs bé, els castells aquí hi juguen un paper important. L'han jugat històricament i el continuen jugant encara. Per tant, jo crec que des dels diferents àmbits institucionals, caldria fer aquest reconeixement, encoratjar, ajudar les colles perquè continuïn essent aquesta eina d'integració que en aquests moments és absolutament indispensable i, a més, s'ha demostrat que les colles castelleres són una eina d'integració amb moltes garanties.

A l'àmbit cultural a mi se'm fa difícil pensar en cap altra activitat que tingui un component social i integrador tan clar. Per tant, crec que és un dels valors importants –i perdoneu que hi insisteixi– que hem de fer valer des del punt de vista del món casteller.

Conec algunes experiències d'algunes colles castelleres relacionades amb aquesta feina social que són, en fi, a vegades penso que mereixerien un “30 minuts” d'aquests que es fan només per allò, pràcticament, perquè tenen un valor extraordinari. I, bé, aquest és un valor que hem de continuar potenciant.

Els castells són un art popular amb expressió humana; són la tasca de tot un conjunt humà, des de l'enxaneta fins a l'últim que posa les mans a la pinya; són un esforç immens realitzat per molts homes i moltes dones alhora; són, en definitiva, un magnífic exemple que la unió fa la força. Tant de bo que en política fóssim conscients d'això, com a país, que la unió fa la força. Tinc la sensació que, des d'aquest punt de vista, els polítics hauríem d'aprendre moltes lliçons del món casteller genèricament. I que la unió fa la força hauria de ser, d'alguna manera, un dels lemes que més clars tinguéssim i utilitzéssim de manera permanent en la nostra activitat.

Per últim, tercera: **emoció**. L'emoció a què feia referència en començar, i unes línies més enrere. I per què emoció? Doncs, mireu, els castells són patrimoni emocional d'aquest país. I ara, tornem-hi: "Què m'està dient aquest ara?, de què m'està parlant?, què vol dir?" Doncs, mireu, us parlo d'una cosa que és ben senzilla i al mateix temps molt complexa: les emocions col·lectives.

Parlo, per exemple, de la pell de gallina quan estàs en una plaça i segons quina colla fa segons quin castell, no cal ni que sigui la teva, ni tan sols, però aquella pell de gallina que se't posa per aquí darrere... Parlo d'aquesta emoció. Parlo que quan estàs veient un castell t'adones que no estàs respirant, perquè estàs aguantant la respiració de l'emoció que estàs vivint en aquell moment. Parlo d'això. Parlo, per exemple, que quan una colla descarrega un gran castell, sigui de gamma extra o sigui un 4 de 8, per segons quina colla, l'emoció que es desborda entre tots els membres d'aquella colla, el que significa l'expressió d'alegria, no? Parlo de tot això. Tot això és emoció.

I jo crec, sincerament, que és important, molt important que en aquest país siguem capaços d'emocionar-nos col·lectivament, siguem capaços d'il·lusionar-nos per les coses que fem, siguem capaços de tenir aquest punt d'orgull que de vegades ens manca.

I fer-ho més sovint, que siguem capaços de fer les coses amb empena, amb energia, que generem complicitat social. En aquest país de vegades manca una mica de sentit de col·lectivitat, aquest sentit de pertinença. Doncs bé, aquest patrimoni emocional hem de ser capaços d'explotar-lo al màxim.

Tot plegat –identitat, integració, emoció–, sense perdre de vista que la cultura d'aquest país es troba en un moment clau, quan s'aposta des de les institucions per la modernització i la dinamització d'aquest ric llegat cultural de què gaudim, posant més atenció en la difusió i la distribució de la producció cultural catalana, fent-la més inclusiva i, al mateix temps, més diversa.

Tot això són elements que fan que la cultura estigui en un moment de canvis molt importants. Orientant la cultura catalana cap al futur, projectant-la portes enfora, però també portes endins és evident que obtindrem el reconeixement i la valoració que es mereix. Com diu Josep Maria Terricabras: “La cultura és també un intent de fer memòria, de recuperar i guardar la memòria”, i jo hi afegeixo: també la memòria de les colles castelleres i del món casteller.

Un poble que és capaç d'expressar-se per mitjà dels castells és un poble que en cap cas no pot ser desmemoriat. Un poble conegut arreu del món per aquesta magnífica combinació de seny i rauxa, de força i d'equilibri, de valor, de seny i d'emoció, és un poble que té la cultura en alta estima i que sap cap on vol anar.

Permetin-me, una vegada més, reivindicar la necessitat, la importància i fins i tot la urgència que els castells, aquestes construccions humanes col·lectives que fem anant cap al cel, siguin declarats patrimoni de la humanitat. Els castells tenen prou vàlua, prou riquesa cultural com per entrar a formar part d'aquest pla de protecció de béns culturals i naturals del món que proposa l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura.

El valor de les coses úniques fa mobilitzar i estén un corrent de complicitat formidable que fa que tothom s'hi pugui sentir compromès i identificat. Justament, justament el que passa amb el món casteller. Per tant, les aportacions que puguem fer des de Catalunya al món sempre seran úniques i pròpies, enriquidores i originals, nascudes de la creativitat, arrelades a la tradició i amb la mirada posada en la modernitat.

L'aventura d'aconseguir per als castells el reconeixement de patrimoni mundial de la humanitat –em consta que s'hi està treballant i treballant de valent–, estic segur que comptarà amb el suport de la societat civil catalana. De fet, el Parlament de Catalunya, el 17 d'abril d'enguany, va fer una declaració institucional de suport,

precisament, a la candidatura dels castells com a patrimoni cultural i immaterial de la humanitat, de la Unesco.

En aquesta feina que em toca fer hi han moments de tota mena, hi han moments que són emotius, moments que són duríssims, moments que són agradables, moments que són tristos, en fi... El fet de poder llegir aquesta declaració al Parlament per a mi va ser un moment molt especial, perquè penso que tancàvem una mica un cert cercle i el tancàvem justament per projectar-lo de cara en fora. Per tant, vaig tenir l'honor de llegir aquella declaració, declaració que em crec i per a la qual els demano no tan sols el suport, sinó la implicació entusiasta, perquè en definitiva és una cosa de tots. Siguem conscients que és molt difícil, molt difícil, que és una empresa, per tant, francament complexa, però que si mirem les conseqüències que podria tenir serien tan positives per al país, per a les colles mateixes, que val la pena que ens hi esforcem al màxim.

Acabo i ho faig tornant a insistir en una idea: els castells són moltes coses, evidentment. Els castells són emoció, els castells són sentiment, els castells són festa, els castells són tradició, els castells són cultura, i aquí no ens hem de cansar mai de defensar davant qui calgui i davant tothom que els castells són de la millor cultura que es fa en aquest país. Doncs bé, els castells, per tant, són identitat i els castells són poble. Bàsicament, els castells són poble, i quan diem "poble", ho estem diem tot: diem solidaritat, diem integració, diem, d'alguna manera, una manera d'entendre i de viure aquest país.

Els demano, doncs, que sapiguem llegir el present i que sapiguem també interpretar el futur. No tot són flors i violes, i precisament en aquests moments menys que mai. I jo sóc conscient de les dificultats que té mantenir una colla, però si es mira amb una certa perspectiva, parlant de castells, penso que tots plegats hem d'estar molt contents del que s'ha fet i de tot el que representa, de tot el que representem col·lectivament.

Per tant, benvolguts amics i amigues de la Colla Jove de Castellers de Sitges, moltíssimes felicitats, per molts anys per aquest aniversari, per aquests quinze anys, però, sobretot, moltes gràcies per tantes hores d'esforç, d'entrega i de convenciment. Una colla, un poble, un sentiment.

Moltes gràcies i bon vespre.